

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. De Materiâ remotâ Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

tutum Baptismum post passionem : ut patet apud *Tertullianum l. adversus Judæos c. 8.*

10. *Quem sim- pliter in- stituit non diu post ce- ptam prædi- cationem.*
Tertia pars probatur : quia Christus cœperat baptizare , antequam Joannes esset missus in carcerem , ut habetur *Joan. 3.* ipsum autem fuisse in carcerem conjectum non diu post cœptam Christi prædicationem colligitur ex *Matth. 4.* & *Marci. 1.* ubi dicitur exinde cœpisse prædicare pœnitentiam , & vocasse Petrum & Andream de navi ; quæ fuit secunda eorum vocatio. Idem satis colligitur ex contextu Evangelii Joannis : qui tamen præmittit discursum cum Nicodemio , dein subdit exercitium Baptismi Christi post primum Pascha , cœptâ prædicatione. Putant autem nonnulli esse Baptismum institutum ipso tempore colloqui cum Nicodemio. Sed (ut *Scotus sup.*) Non est verisimile tam necessarium Sacramentum , immo Sacramentorum & Ecclesiæ januam , in conclavi coram privata persona institui , quæ non debuit esse præcō institutionis illius. Quod autem ibi Christus indicat necessitatem Baptismi , id facit respiciendo tempus futurum , quo Baptismi necessitas esset publicè post passionem promulgata. Quare vel ante illud colloquium , vel paulo post , quando scilicet injunxit discipulis baptizandi exercitium , sive (ut loquitur *D. Bonaventura supra*) cum ipse baptizare cœpit per discipulos , instituit Baptismum novæ Legis : et si ex Evangelio præcisum aliud tempus determinari non possit.

QUESTIO. II.

De Materia remota Baptismi.

11. *Materia essentialis & remota Baptismi est aqua naturalis.*
DICO : Materia remota Baptismi est aqua vera & naturalis : ita definit *Florentinum in Decreto de Armenis , & Trid. sess. 7. can. 2. de Baptismo.* Patet etiam ex verbis Christi *Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua.* Quæ intelligenda esse de aqua naturali , convincit verborum proprietas , perpetua Ecclesiæ traditio , & constans Patrum doctrina. Idem manifestè confirmatur ex *Act. 8.* ubi Eunuchus factâ sibi catechizatione à Philippo , dixit : *Ecce aqua , quid prohibet me baptizari ?* Quare uterque descendit in aquam. Et *Act. 10.* Numquid aquam quis prohibere potest , ut non baptizentur hi , qui Spiritum sanctum acceperunt , sicut & nos ? Et ad *Ephes. 5.* Mundans eam lavacro aquæ in verbo. Et *1. ad Cor. 10.* Baptismus comparatur mari rubro. Et *1. Petri. 3.* aquas diluvii. Et *Ezech. 36.* prædictum eodem fuerat : *Effundam super vos aquam mundam.*

12. *Errores Flagellantium & Jacobitarum circa materiam Baptismi.*
Conclusioni adverfantur nonnulli antiqui Hæretici , qui potius ipsum Baptismum sustulerunt , ut notat *Vasquez d. 141. c. 1.* Quidam enim docebant , homines esse baptizandos in proprio sanguine , quem ipsi flagel-

lis eliciebant ; unde & *Flagellantes* dicti sunt. Alii autem dicti *Jacobita* , docebant materiam Baptismi esse ignem ; unde ferro candenti imprimebant signum crucis in frontibus vel genis baptizandorum.

Nec prioribus faveat illud *1. Joan. 5.* *Hic est qui venit per aquam & sanguinem* Jesus Christus , non in aqua solum , sed in aqua & sanguine. Nam Christus venit in se cum aqua , quæ de latere pendens in cruce fluxit , & sanguine , quo mundum redemit. Quod si cum quibusdam referatur aqua ad Baptismum , jam constabit ipsam esse materiam : quàmvis omnium sensu constet , non referri similiter sanguinem ad Baptismum instar materię , sed velut tribuentem Baptismo efficaciam , utpote oriundam ex passione Christi.

Non faveat similiter errori posteriori , quod Joannes Baptista *Matth. 3.* dixit : *Ego baptizo vos in aqua in pœnitentiam* ipse (scilicet Christus) vos baptizabit in Spiritu sancto & igni. Nullus namque sanctorum Patrum aut Expositorum explicat illa verba ad sensum istorum Hæreticorum. Sed quidam per ignem intelligunt ignem judicii , sive examinis divini. Quidam ignem gehennæ futuræ , ut *Basilus l. 5. contra Eunomium post med.* Alii ignem purgatorium ut *Chrysostomus , Gregorius & alii.* Nonnulli utramque præcedentem expositionem conjungunt. Aliqui denique intelligunt tribulationem. Quibus explicationibus ut sua probabilitas relinquitur , sic probabilitus eis addi potest , ibi non excludi aquam : sed cum Joannes baptizaret in aqua tantum , idque in pœnitentiam , sive pœnitentię professionem , quod scilicet de peccatis pœniterent & abluerent eorum desiderarent ; subdit Joannes Christum insuper baptizaturum in Spiritu sancto , adeoque exaggerat specialem effectum Baptismi Christi , scilicet gratiam , quæ per Spiritum sanctum & ignem significatur , quia efficaciam suam instar ignis consumit peccata , illuminat tenebras , accendit amore charitatis , & sursum rapit. Unde Christus *Lucæ 12.* *Ignem veni mittere in terram , & quid volo , nisi ut accendatur ?* Simul tamen alludatur ad visibilem Spiritus sancti missionem in Pentecoste in linguis igneis juxta *Hieronymum & alios communiter.* Quod etiam satis indicat ipse Christus *Act. 1. v. 5.*

Denique non obstat , quod Judæus quidam in periculo vitæ constitutus in deserto aquæ curaverit se baptizari in arena , qui statim de infirmitate convalevit ; teste *Nicephoro lib. 3. hist. c. 37. Resp.* (quid quid sit de veritate historiæ , de qua tractat *Baronius ad annum Christi 181.*) Deum ob fervens Baptismi desiderium fecisse hoc miraculum in isto Judæo , fortè jam justificato per Baptismum flaminis seu per votum Baptismi. Alioquin Baptismum non fuisse

fuisse validum inde constat, quod (ut in eadem historia additur) Dionysius Episcopus Alexandrinus desuper consultus iudicaverit esse deusd Baptismum aquae adhibendum.

Ex Conclusionem sequitur I. validè conferri Baptismum in aqua putei, fluminis, pluviali, resoluta ex nive, glacie vel grandine. Similiter in aqua miraculosè producta, quae cum elementari foret ejusdem naturae. Item in aqua frigida, calida, tincta colore, etsi transiverit per sulphureos meatus aut cavernas. Item in aqua alteri corpori permixta, modò non ita, ut censeatur in aliud corpus transivisse, v. g. decocta leviter in modico hordeo. Ob Sacramenti tamen reverentiam, nullatenus hoc est ritum extra necessitatem. Immo extra illam debet ex traditione Apostolorum & consuetudine Ecclesiae adhiberi aqua chrismate permixta & benedicta, quae ad hoc asservatur in fonte baptismali; vel in ejus defectum, in aqua benedicenda juxta praescriptum *Ritualis Romani*. Estque ad hoc obligatio gravis: quamvis ob levitatem materiae Quidam apud *Diana p. 9. Tract. 6. resol. 33.* existimant obligationem esse levem. Immo si sic benedicta commodè haberi potest, adhibenda etiam est in Baptismo non solemnì: in quo tamen juxta *Praepositum q. 71. art. 4. dub. 1.* non videtur magis scrupulus faciendus.

Sequitur II. invalidè conferri Sacramentum in cerevisia aut jusculo bene decoctis, sudore, lacte, urinà, lacrymis, sputo seu salivà (de qua habetur c. *Non ut aponeres, de Baptismo*) phlegmate (de quo habetur c. *In quadam nostra, De celebratione Missarum*) aqua rosacea, aut ex aliis herbis distillata, & similibus: quia non sunt aqua elementaris sive naturalis. Secus est, de sudore marmoris vel parietum temporis pluvioso; qui planè est aqua naturalis.

Si sit materia dubia & certa adhiberi nequit, potest & debet necessitate usurpari; idque, dum ante factum dubitatur, sub conditione, si valida sit: deinde postea, habità materià certiori, debet Baptismus sub conditione reiterari. Ad materiam dubiam revocatur illa, de cujus valore sunt dissentientes Doctorum opiniones. Prout sunt v. g. de fuso seu humore stillante ex vitibus & aliis arboribus: qui probabiliter tantum est aqua naturalis, cum Plerique id negent. Varii nihilominus affirmant, hanc specialiter conjecturam allegantes, quod ista stillatio maxime contingat tempore veris, quo virtus concoctiva arborum est debilitata à precedenti frigore, & mahit plurimus humor ob indigentiam restorationis; qui postea estluit, cum non possit concoqui. Idem est de sale resolutò, quod *Bonacina, Praepositus* & alii putant esse sufficientem materiam, veluti veram aquam. Alii autem

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

negant esse ejusdem speciei & status, saltem moraliter, cum aqua naturali. Et quamvis ex aqua salsa conficiatur, non ob hoc in illo formaliter aqua remanet, ut propterea in eam rursus resolvatur; sed videtur aliis potius esse quoddam mixtum ex speciali succo concretum, quale est facrum.

Generaliter autem in necessitate sufficit in alterius defectu adhiberi materiam, quam non sit certum, non esse aquam, seu de qua dicere quis possit, fortè est aqua: necessitate, & adjuncta seu mente retentà conditione, abstergente periculum irreverentiae. Quare etiam Nonnulli apud *Coninck quaest. 66. art. 4. dub. 1.* censent tunc posse adhiberi aquam rosaceam, aut ex aliis herbis distillatam, aut etiam cerevisiam. Et rectè, si & de his aliquid dubitari posset, an conferri verè possint aqua usualis seu naturalis. De quo certè rationem dubitandi non video. Et aliundè ex communi sensu videtur indubitatum, non valere Baptismum Haereticorum in aqua rosacea collatum, adedque sine conditione repetendum; qui tamen aliàs valerit etiam extra necessitatem sic collatus, positò dubio praefato ejusque veritate.

QUAESTIO III.

De Materia proxima Baptismi.

DI C O: Materia proxima Baptismi est ablutio. Ita communiter Theologum cum *Scoto dist. 3. q. 3. num. 2.* Ratio est: quia illa est materia proxima, quae proximè determinatur à forma, seu (ut loquitur *Scotus*) quae cum verbis tamquam signum proximum significat effectum Baptismi; hoc autem locum habet non in aqua, sed in ablutione.

Hinc sequitur I. glaciem & nivem, etsi non differant specie ab aqua naturali, non posse esse materiam Baptismi: quamdiu enim non resolvuntur, non potest in iis fieri ablutio: haec namque dicit motum materiae liquidae circa corpus abluendum, sive per applicationem aquae ad corpus, ut fit in iufusione, sive per applicationem corporis ad aquam, ut fit in immersione: idque sive abstergantur aliqua sordes, sive non. Nam ablutio hic non distinguitur contra lotionem, nec includit amotionem sordium à corpore, ut optimè *Scotus sup.* moraliter enim & essentialiter dicitur quis lavari, cujus corpori activè applicatur aqua; depositio autem sordium potius est accidentalis effectus lotionis.

Pro majori autem securitate, immo juxta multos etiam necessariò pro valore Baptismi, debet resolutio glaciis sive nivis fieri, dum adhuc subest manui baptizantis, vel applicationi, antequam recipiatur in corpore baptizati, sic ut ex manu baptizantis

17. *Regula Generalis.*

An aqua rosacea censenda sit materia dubia.

18. *Materia proxima Baptismi, ablutio.*

19.

Quid hoc nomine proprie intelligatur.

Resolutio nivis fieri debet, priusquam recipiatur in corpore baptizantis.

Q